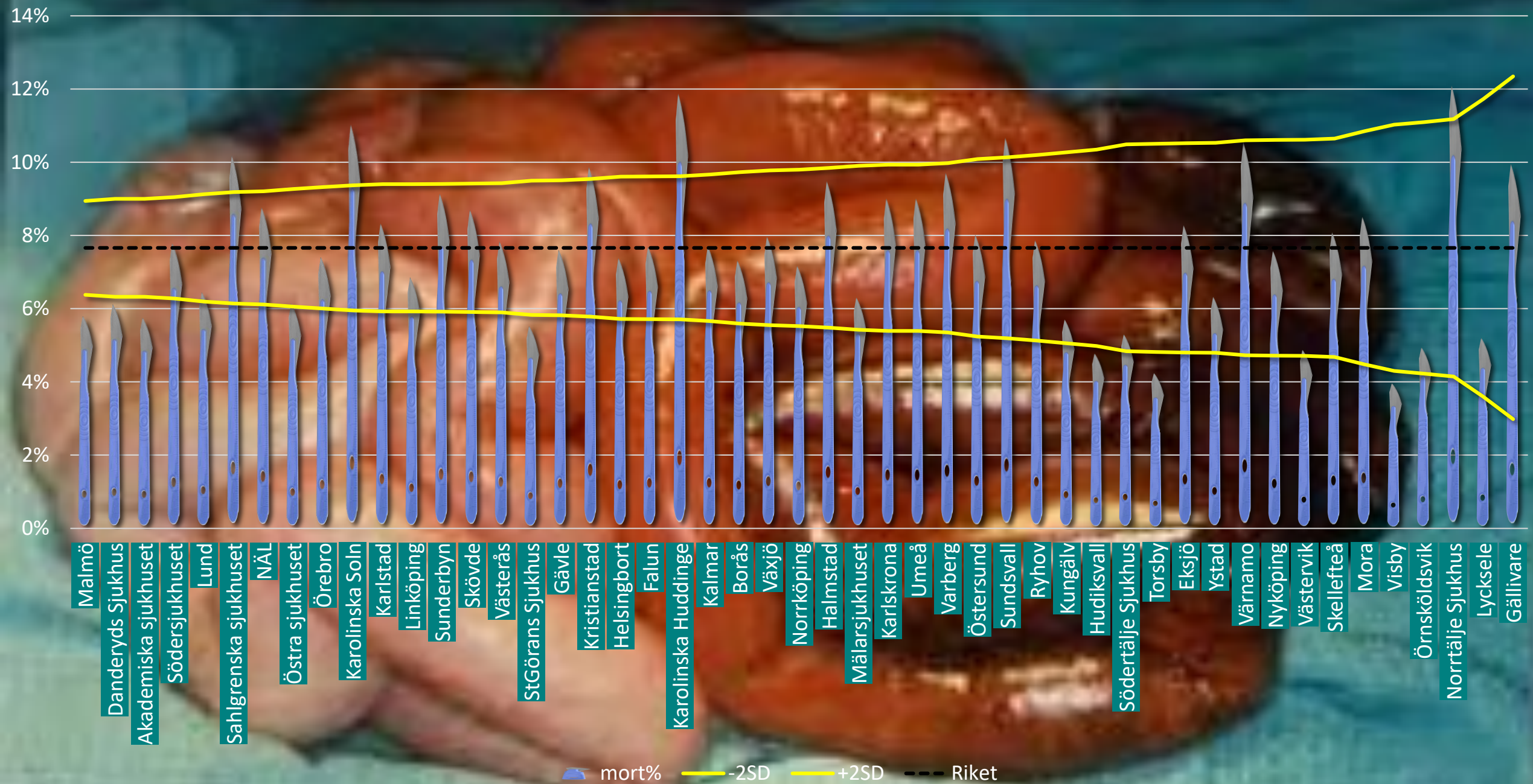

Att operera eller inte operera

Jacob Freedman, spesak Kirurgi, region Stockholm

30d mortalitet efter akut bukkirurgi (SwELA ur SPOR) 2020-2022

No-lap

- 8% Dk (*Ebrahim et al. 2023. Eur J Trauma Emerg Surg*)
- 32% Skottland (*Mcilveen et al. 2020. Anaes*)
- NAG akut bukkirurgi
registrera i operationsverktyg
 - * R100 Akut buk
 - * JAH00 Akut laparotomi
 - * Stryk pga för dåligt allmäntillstånd

kap 3, 1§, Hälso- och sjukvårdslagen

- Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.
- Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans **värdighet**. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

Situationer då operativ åtgärd kan ifrågasättas

- Under patientens sista levnadsdygn
- När risken att dö av operationen är större än om man låter bli att operera
- När risken för allvarliga komplikationer som hindrar återgång till funktionsnivå är överväldigande.
- När beslut tagits om palliativ vård i livets slutskede
- När välinformerad patient valt att avstå kirurgi vid optimal tidpunkt och akut förvärras i sitt tillstånd

Kerstin, 86 år

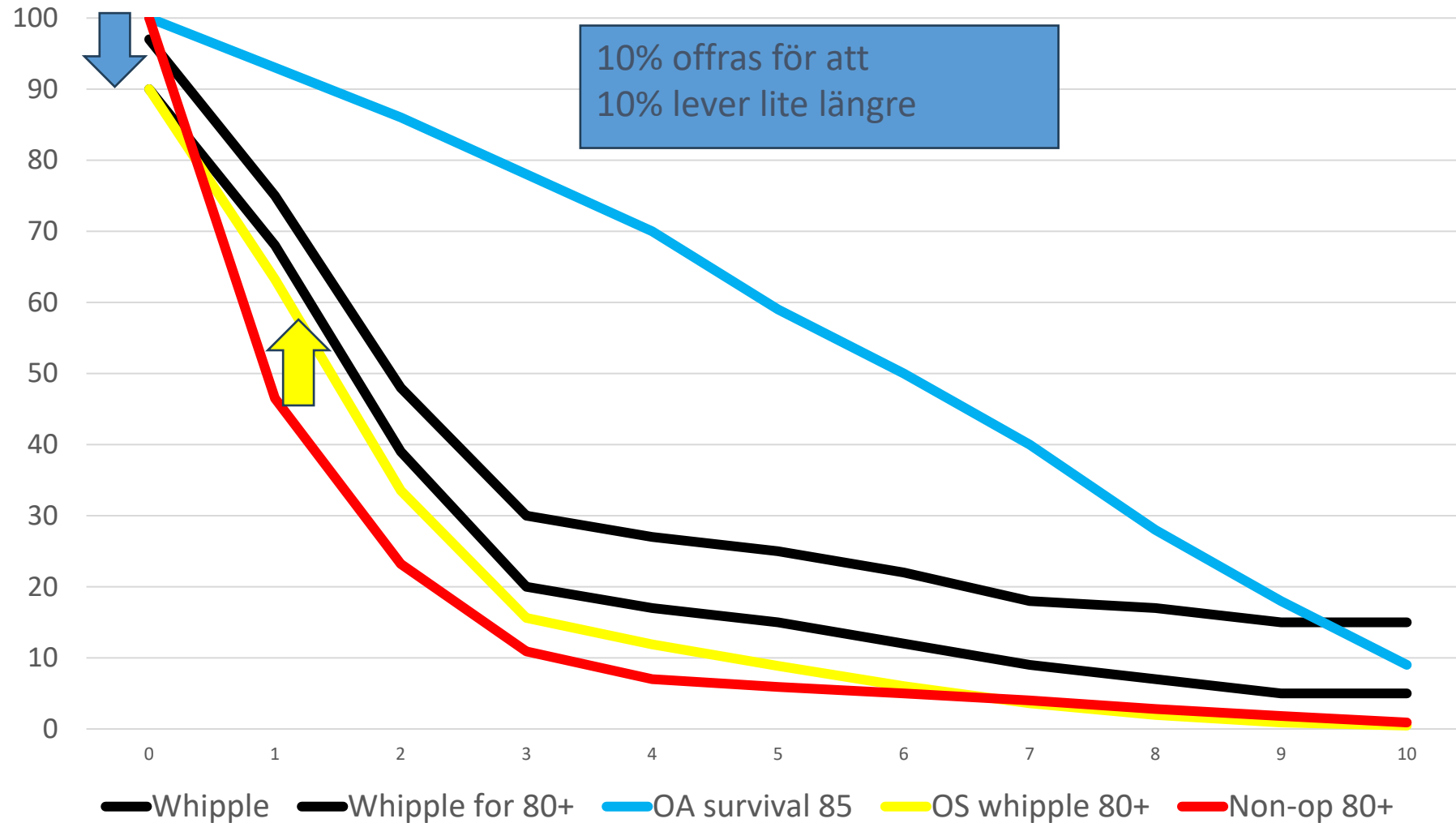
- Söker på grund av ikterus
- Utredning visar liten tumör i pankreashuvudet
- Ingen spridning
- Bor i ensam i eget hem utan hemtjänst
- Går med käpp.
- ASA 2-3

Literature

Author	Year	Med Age	No	30d mort	1y mort	MedOS mo	Country
Lee et al	2014	82	475	6			NSQIP
Beltrame et al	2015	82,6	23				italy
Liang et al	2015		33	3			houston
van der Geest et al	2016		181	7,7	36	?	netherlands
Kim et al	2017	81	17	5,9	17,6	19,1	australia
Okabayashi et al	2020	83	122	0	23	30	japan
Levi et al	2020	83,7	35	8,6	?	?	US
Kang et al	2020		610	2,6	27,5	24	south korea
Kisth et al	2021	83	63	4,7	22,2		chicago
Quero et al	2021	81	81	7,4			italy
Huang et al	2021	81,7	20	6,3	41,2	15,6	australia
Attard et al	2021	81	235	4			UK
Johansen et al	2021	82	147	2	?	17	sweden
Parasyris et al	2022	81,5	20	5	39,7	28	greece
Kim et al	2022	81,4	38	0	0	43	south korea

Överlevnad efter Whipple

Till vilken kostnad?

- NSQIP (85 kvinna, ASA 2, PS1, HT)
 - 3% död
 - 39% allvarliga komplikationer
 - 53% geriatrisk vård
 - 30% delirium
 - 67% nedsatt mobilitet

Anna 43 år

- Inkommer akut med svårabuksmärta
- DT visar utbredd mesenterialvenstrombos upp i porta till leverhilus, suspekt tarmischemi
- Missbruk av iv droger sen 30 år
- Hep B+C cirrhos
- Esofagusvaricer med blödningsanamnes
- Ascites
- Episoder med encephalopati men ej nu.

NSQIP

- >80% 30d mortalitet
- Snabb MDT
 - Gastroenterolog
 - Anestesiolog
 - Kirurg

Karl-Olov, 78 år

- Pankreascancer
- Levermetastaser
- Peritoneal carcinos m ascites
- Gul
- Ingen klåda

Ester 91

- Bor i egen lgh med hemtjänst x3
- Angina
- Hypertoni
- Diabetes 2
- Inkommer akut med centrala buksmärtor
- DT ruptur i abdominellt aortaaneurysm

Anders, 42 år

- Metastaserad koloncancer
- Utbredd peritoneal carcinos
- Gift, 2 barn
- Inkommer akut med ileus

Tänk efter

- Använd redskap (NSQIP, NELA, SORT)
- Tala med patienten om det går
- Använd kollegor
- Använd förnuft
- Operationsbeslutet är ditt!!
- Operera inte någon på dess sista levnadsdag
- Använd inte operationsresurser där de inte gör nytta "Choosing wisely"
- Diskutera etik på m&m möten på kliniken